

**International Conference on The School of Martyr
Soleimani
(ICSMS ۲۰۲۱)**

***Bureaucracy and lifestyle of managers at the
level of the Islamic system; Reflection on the
views of Sardar Shahid Soleimani***

Azam Mirzamani^۱

Saeed Zabihi Shams^۲

Abstract

One of the concerns of contemporary Iranian society is a deep gap between the lifestyles of these managers and managers at the level of Islamic society. It seems that one of the causes of this gap is the bureaucracy and lifestyle that it imposes on bureaucrats. The present study, using qualitative content analysis, analyzed the lectures of Sardar Haj Ghasem Soleimani on the lifestyle of the leaders who were martyred in the way of jihad, to answer two questions: what is the lifestyle of jihadi martyr managers, as an example of the lifestyle of the leaders of the Islamic society, and how does this style differ from the lifestyle imposed by the bureaucracy? The findings showed that: A) according to Sardar Shahid, the sociological aspect of lifestyle is of particular importance. Among the factors of this aspect, the factor of "having" is the least important, and the factors of "love" and "being" are the most important. Therefore, the lifestyle of jihadi leaders is a socio-religious lifestyle. B) This lifestyle is fundamentally different from the individual-rational lifestyle imposed by the bureaucracy. Because in this lifestyle, the factor of "having" is the most, and the factor of "love" is the least important. Therefore, it is suggested that socio-religious lifestyle education and replacement of bureaucracy with structures promoting socio-religious lifestyle be on the agenda.

Keywords: life style; Bureaucracy; Government managers; Jihadi leaders; Martyr Sardar Haj Qasem Soleimani

^۱ Faculty member of University of Tehran, Farabi Campus, Qom, Iran.
Email: Mirzaman@ut.ac.ir

^۲ Graduated with a master's degree from University of Tehran, Farabi Campus, Qom, Iran.

بوروکراسی و سبک زندگی مدیران تراز نظام اسلامی ؛ تأملی بر دیدگاههای سردار شهید سلیمانی

سعید ذبیحی شمس^۲

اعظم میرزمانی^۱

چکیده

یکی از علل شکاف میان سبک زندگی مدیران بخش دولتی و مدیران تراز جامعه اسلامی بوروکراسی است. تحقیق حاضر تلاش کرد با تحلیل محتوای کیفی سخنرانی‌های سردار حاج قاسم سلیمانی در مورد سبک زندگی مدیران شهید جهادی، به مثابه نمونه‌ای از سبک زندگی مدیران تراز جامعه اسلامی، به این سوال پاسخ دهد که سبک زندگی مدیران شهید جهادی چیست و چه تفاوتی با سبک زندگی دارد که توسط بوروکراسی تحمیل می‌شود. یافته‌ها نشان داد که اولاً، در نگاه شهید سلیمانی، جنبه جامعه‌شناختی سبک زندگی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. از میان فاکتورهای این جنبه نیز، فاکتور "داشتن" از کم‌ترین، و فاکتورهای "محبت" و "بودن" از بیشترین اهمیت برخوردارند. بنابراین سبک زندگی مدیران جهادی، سبک زندگی اجتماعی - مذهبی است. ثانیاً، این سبک زندگی با سبک زندگی فردی - عقلایی که توسط بوروکراسی تحمیل می‌شود، تفاوت ماهوی دارد. زیرا در این سبک زندگی فاکتور "داشتن" از بیشترین و فاکتور "محبت" از کمترین اهمیت برخوردار است. بنابراین پیشنهاد می‌شود آموزش سبک زندگی اجتماعی - مذهبی و جایگزینی بوروکراسی با ساختارهای مروج سبک زندگی اجتماعی - مذهبی در دستور کار قرار گیرد.

کلمات کلیدی: سبک زندگی؛ بوروکراسی؛ مدیران دولتی؛ مدیران جهادی؛ سردار

شهید حاج قاسم سلیمانی

^۱ استادیار دانشکده مدیریت و حسابداری پردیس فارابی دانشگاه تهران، قم، ایران.

^۲ فارغ التحصیل مقطع کارشناسی ارشد مدیریت دولتی گرایش خط مشی گذاری عمومی از پردیس فارابی دانشگاه تهران، قم، ایران.

مقدمه

یکی از دغدغه‌های جامعه اسلامی ایران سبک زندگی تعدادی از مدیران بخش دولتی است. رواج پدیده‌هایی چون تجمل‌گرایی، آسایش‌طلبی و فساد اداری در میان برخی از این مدیران گویای وجود نوعی از سبک زندگی در میان آنهاست که با سبک زندگی مدیران تراز جامعه اسلامی فرسنگ‌ها فاصله دارد (ر.ک رزاقی ۱۳۹۸/۱/۲؛ مفتاح، ۱۳۹۳).

سبک زندگی به معنای الگوهای ارتباط، تفکر و رفتار است (کاتلین و آندریا^۱، ۲۰۱۳؛ آژیف و آگیوا^۲، ۲۰۱۴). به نظر بوردیو (مهدوی کنی، ۱۳۸۶)، مهم‌ترین ویژگی سبک زندگی، شکل‌گیری آن حول محور ذوق و سلیقه است. سلیقه، عادت‌واره‌ای است که از درونی کردن نظام طبقه‌بندی موجود در فضای اجتماعی پدید می‌آید. با استناد به دیدگاه‌های بوردیو می‌توان گفت بوروکراسی به مثابه یک نظام طبقه‌بندی اجتماعی، سبک زندگی عقلایی (همان، ۱۲۳-۱۱۰) را بر مدیران دولتی تحمیل می‌کند (ساچ پیرجیل^۳، ۲۰۱۴).

این تحقیق بر آن است تا با تحلیل محتوای کیفی سخنرانی‌های سردار حاج قاسم سلیمانی در مورد سبک زندگی مدیرانی که در راه جهاد شهید شده‌اند، به مثابه نمونه‌ای از سبک زندگی مدیران تراز جامعه اسلامی، به این سوال پاسخ دهد که به نظر سردار سبک زندگی مدیران جهادی از چه ویژگی‌هایی برخوردار بود؟ سپس بحث کند که آیا این سبک زندگی، همان سبک زندگی عقلایی است که توسط بوروکراسی به مدیران بخش دولتی ایران تحمیل می‌شود؟ و در صورت منفی بودن پاسخ، چگونه می‌توان شکاف میان سبک زندگی مدیران شهید جهادی و مدیران دولتی ایران را پر کرد.

۱. Cătălin and Andreea

۲. Ageev and Ageeva

۳. Such – Pyrgiel

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

سبک زندگی

سبک زندگی به معنای الگوهای ارتباط، تفکر و رفتار است که هر فرد در زندگی روزمره خود در موقعیت‌های گوناگون به صورت آگاهانه و داوطلبانه به کار می‌گیرد (کاتلین و آندریا^۱، ۲۰۱۳؛ آزیف و آگیوا^۲، ۲۰۱۴)، و از طریق طیف وسیعی از نگرشها، فعالیت‌ها، اعتقادات، اعمال، ارزش‌ها و رفتارهای بین شخصی قابل شناسایی است. (انور محمود^۳ و همکاران، ۲۰۱۲)

سبک زندگی یک مفهوم چند وجهی است که با توجه به زاویه دید می‌توان آن را از جنبه روانشناختی، جامعه شناختی، آموزشی، اقتصادی و ... تعریف کرد. از نظر جامعه شناختی سبک زندگی شامل سه فاکتور "داشتن"، "محبت"، و "بودن" است (سوینین و مریسو استورم^۴، ۲۰۱۰). به نظر آل اردت^۵ (۲۰۰۳)، "داشتن" به آن دسته از شرایط مادی اشاره دارد که برای بقاء و اجتناب از بدبختی ضروری هستند و نیازهای غذایی، آب و هوا و ... را دربر می‌گیرد. برای نشان دادن این فاکتور می‌توان از دارایی‌های اقتصادی (چون درآمد، ثروت)، اشتغال، شرایط کاری، سلامت و تحصیلات استفاده کرد. "محبت" به معنای نیاز به افراد دیگر و نیاز به تشکیل هویت اجتماعی است. سطح ارضای این نیاز را می‌توان با دلبستگی به و ارتباط با جوامع محلی و خانواده، الگوهای فعال دوستی، و ارتباط با همکاران ارزیابی کرد. "بودن" به معنای نیاز به ادغام در جامعه و هماهنگی با طبیعت است. جنبه مثبت "بودن" ممکن است با رشد شخصی مشخص شود و جنبه منفی آن به معنای بیگانگی است. فعالیت‌های سیاسی، فرصت‌هایی برای اوقات فراغت، فرصت‌هایی برای زندگی کاری معنادار، فرصت‌هایی برای لذت بردن از طبیعت با انجام فعالیت‌هایی چون پیاده‌روی و ماهیگیری، و اینکه تا چه میزان شخص در فعالیت‌ها و تصمیمات موثر بر زندگی خود مشارکت می‌کند، از جمله شاخص‌هایی هستند که با استفاده از آنها می‌توان این فاکتور را نشان داد.

به نظر بوردیو (مهدوی کنی، ۱۳۸۶)، مهم‌ترین ویژگی سبک زندگی، شکل-گیری آن حول محور ذوق و سلیقه است. در واقع، سبک زندگی از ذوق و سلیقه

۱. Cătălin and Andreea
۲. Ageev and Ageeva
۳. Anwar Mohmud
۴. Soininena and Merisuo-Stormb
۵. Allardt

فرد ناشی می‌شود؛ بیشتر جنبه عینی و خارجی دارد و به صورت نمادین به فرد هویت می‌بخشند. سلیقه، عادت‌واره‌ای است که از درونی کردن نظام طبقه‌بندی موجود در فضای اجتماعی پدید می‌آید. این درونی کردن مانند هر فرایند درونی-ساز دیگری، می‌تواند آگاهانه باشد اما در اغلب موارد ناخودآگاهانه است. در واقع، سلیقه، یک چند راهه جبری است که فضای اجتماعی با استفاده از مکانیسم-های قشربندی، جامعه‌پذیری و آموزش - اعم از رسمی و غیر رسمی - آن را به فرد تحمیل می‌کند.

بوروکراسی و سبک زندگی

بوروکراسی فضای اجتماعی (واترز و واترز، ۲۰۱۵: ۹) است که از درون پیش‌شرط‌های اجتماعی خاصی پدیدار شده است (همان: ۱۱۰-۱۰۶). از نظر تاریخی، هر دولتی الزاما منجر به اداره بوروکراتیک نشده و اداره بوروکراتیک نداشته است. همچنین تداوم دولت‌های بزرگ الزاما در گرو ساختار بوروکراتیک نبوده است (همان: ۹۴-۹۱). بوروکراسی در پاسخ به نیازهای جامعه سرمایه‌داری تشکیل شده و در خدمت منافع بورژوازی است. حداقل به دو دلیل سرمایه‌داری متقاضی اصلی بوروکراسی است. اول، بوروکراسی مظهر کارایی، دقت، سرعت، وضوح، و قابلیت پیش‌بینی و حذف تمام احساسات شخصی از وظایف اداری است و سرمایه‌داری از تمام این ویژگی‌ها استقبال می‌کند، چراکه بدین ترتیب همه چیز عقلایی و قابل محاسبه می‌شود. کارهای بوروکراسی توسط فرد اداری آموزش دیده‌ای انجام می‌شود که حقوق دریافت می‌کند، و این بسیار ارزان‌تر و دقیق‌تر است از کاری است که توسط آنورت سوقن‌ها^۱ انجام می‌شد. آنورت سوقن‌ها افراد قدرتمند، با نفوذ و ثروتمندی بودند که به دلایل احساسی یا سیاسی در سیاست مشارکت می‌کردند. شغل آنها معمولا پاره وقت بودند، کندتر کار می‌کردند و وحدت رویه آنها نسبت به افراد اداری کمتر بود و در مقابل مافوق خود خیلی مستقل‌تر از افراد اداری عمل می‌کردند. (همان: ۹۸-۹۱) دوم، سرمایه-داری خواستار قضاوت مبتنی بر استدلال عقلایی (ماشین قضاوت) است. در سیستم حقوقی سنتی، هر جا که حوزه قضایی نمی‌توانست یک مسئله حقوقی را به طور دقیق و غیرقابل انکاری حل کند، از قضاوت مبتنی بر وحی، عدالت اخلاقی (کی دی)^۲ و عدالت تجربی استفاده می‌کرد. سرمایه‌داری و اقتصاد عقلایی

۱. Honorationren

۲. Kadi

خواستار ماشین قضاوت است که توسط متخصصان آموزش دیده هدایت می‌شود. ماشینی که فایل‌ها، شواهد و هزینه‌ها از بالای ماشین وارد آن می‌شود تا حکم قضایی همراه با استدلال مکانیکی از انتهای آن خارج شود؛ استدلالی که حاصل تفسیر ماشینی پارگراف‌های گردآوری شده است. (همان: ۱۰۳-۹۸)

ساختار اجتماعی بوروکراسی یک ساختار گزلفاشتی است. گزلفاشتی ساختاری است که از ماهیت غیرشخصی شده و گمنام بازار پدیدار می‌شود و در محاسبه و عقلانیت ریشه دارد. ارتباطات مبتنی بر گزلفاشتی همیشه با فعالیت بازار مرتبط است و عضویت اولیه در گزلفاشتی کاملاً به موقعیت فرد در بازار بستگی دارد. در گزلفاشتی ارتباطات گذشته یا آینده اهمیتی ندارد. در واقع، گزلفاشتی جامعه مدرن را خلق می‌کند و موجب تولد جهان عقلایی شده و قدرتمندترین فرزند آن یعنی بوروکراسی می‌شود. (همان: ۹) با این حال، ساختار گزلفاشتی بوروکراسی بازتاب ارزشهای گمیشاشتی جامعه طبقاتی فئودالی است و این ارزشها را بازتولید می‌کند. گمیشاشتی^۱ ساختاری است که در اعتقادات افراد درباره تداوم افتخار و پرستیژ ریشه دارد و شامل همه گروههایی است که عضویت اولیه در آنها ریشه در اعتقادات و ارزشهای مربوط به تولد، تحصیلات، قوم و قبیله، مذهب و ... دارد. بوروکراسی حداقل به دو دلیل ریشه در ارزشهای جامعه فئودالی دارد. اول، به نظر وبر ریشه و خواستگاه سلسله مراتب در بوروکراسی، ارزشهای بورژوازی جامعه فئودالی است. جامعه فئودالی اروپای قرون وسطی یک جامعه طبقاتی هرمی شکل بود. در راس این هرم خانواده سلطنتی (پادشاه و ...) قرار داشت و در قاعده آن (که حدود ۹۰ درصد افراد جامعه را دربر می-گرفت) توده‌های کشاورز (کشاورزان روستایی، کشاورزان آزاد، دهقانان، رعایا و سایرین) قرار داشتند. در میانه هرم به ترتیب طبقه نجبا (دوک، بارون، ارل و ...)، خدم و حشم آنها (شوالیه‌ها، واسال‌ها [خراجگزاران]، و ملاکان عمده ، ...) و بورژوازی (تجار، صنعت گران و ...) قرار گرفته بودند. پاپ و کلیسا در اروپای قرون وسطی در راس هرم شناور بودند. کار در کلیسا فراتر از یک شغل بود. با این حال، اصحاب کلیسا همانند پادشاه، نجیب زادگان، شوالیه‌ها، واسال‌ها و سایرین از قدرت مستقیم برخوردار نبودند. (همان: ۱۷-۹) دوم، در ساختارهای گزلفاشتی، فرد برای محافظت از حقوق، امتیازات و اختیارات خود کار نمی‌کند. زیرا این ساختار مبتنی بر ارتباطات بازاری است و اقدامات بازار کورکورانه است. اما در

^۱. Gemeinschaft

ساختارهای بوروکراتیکی، فرد اداری به شدت برای محافظت از حقوق، امتیازات و اختیارات اداری خود کار می‌کند. این امر نشان‌دهنده اقداماتی است که ریشه در ارزشهای فئودالیستی افتخار و مسئولیت دارد. (همان: ۱۷-۹)

بوروکراتیزاسیون منجر به توسعه سبک زندگی عقلایی^۱ می‌شود (همان: ۱۲۳-۱۱۰). با تامل بر آنکه در اینجا منظور از عقلانیت^۲ کلیت مراجعه به ذهن، محاسبه سود و زیان، عینیت و کارایی است. این مفهوم از عقلانیت با نظریات اقتصاددانان گره خورده است و به معنای موقعیتی است که در آن "شغل، مصرف و پول بر زندگی فردی و اجتماعی حاکم است (ساج پیرجیل، ۲۰۱۴). یکی از ویژگی‌های سبک زندگی عقلایی اطاعت است؛ اطاعتی که منشأ آن دیسیپلین است. دیسیپلین فرایندی است که در آن ماهیت روانشناختی یک انسان کاملاً با کارکردهایی که از او می‌خواهند، سازگار می‌شود. دیسیپلین منجر به عادت می‌شود و عادت، ظرفیت اطاعت بدون چون و چرا را ایجاد می‌کند، حتی وقتی که هیچ دستوری صادر نشده باشد. بنابراین کارگر و کارمند بوروکراسی از روی عادت می‌داند که بوروکراسی، از او چه می‌خواهد و آن کار را انجام می‌دهد. ویژگی دیگر سبک زندگی عقلایی ممانعت از انجام رفتارهای احساسی و عاطفی است. بوروکراسی قادر نیست احساس کند و یا از کسی یا چیزی مراقبت کند. زیرا بوروکراسی کارایی خود را از عقلانیت ناشی از گزلفشافت کسب می‌کند که در تعریف، فاقد ظرفیت عاطفی برای مراقبت است. با توجه به این تعریف وبر از بوروکراسی آرزوی داشتن یک بوروکراسی "مراقبت کننده" یک آرزوی احمقانه است و مثل این است که بخواهید قانون جاذبه را کنار بگذارید. (واترز و واترز، ۲۰۱۵: ۱۰-۷)

با استناد به دیدگاههای بوردیو (مهدوی کنی، ۱۳۸۶)، می‌توان گفت بوروکراسی به مثابه یک نظام طبقه‌بندی اجتماعی، با کمک دیسیپلین و فرایندهای قشربندی و جامعه‌پذیری، سبک زندگی عقلایی را به بوروکرات‌ها (اعم از کارکنان و مدیران) تحمیل می‌کند که ویژگی بارز آن حاکمیت شغل، مصرف و پول بر زندگی فردی و اجتماعی، تلاش مجدانه برای کسب و حفظ حقوق، امتیازات و اختیارات شغلی، و اجتناب از رفتارها و ارتباطات عاطفی و احساسی است.

۱. rationalized

۲. rationality

روش شناسی پژوهش

تحقیق حاضر تلاش کرد با استفاده از رویکرد کیفی ویژگی‌های سبک زندگی مدیران شهید جهادی را در دیدگاه سردار شهید سلیمانی توصیف کند. به عبارت دیگر به این سوال پاسخ دهد که در دیدگاه سردار سلیمانی ویژگی‌های سبک زندگی مدیران شهید جهادی چیست؟

جامعه مورد مطالعه سخنرانی‌های سردار سلیمانی در مورد مدیران شهید جهادی بود. برای این منظور مجموعه سخنرانی‌های ضبط شهید جایابی و مطالعه شد و از میان آنها سخنرانی‌های ضبط شده یا مکتوبی انتخاب شد که در آنها شهید سلیمانی در مورد ویژگی‌های مدیران شهید جهادی صحبت کرده بود (جدول ۱).

جدول ۱ - سخنرانی‌های تحلیل شده

کد	سخنرانی
P1	سالگرد شهید همدانی - ۱۳۹۵
P2	سالگرد شهادت حاج عماد مغنیه - ۱۳۹۶
P3	آخرین سخنرانی شهید سلیمانی در سپاه
P4	یادواره شهید شاطری - ۱۳۹۲
P5	یادواره عملیات رمضان - ۱۳۹۷
P6	شهدای محله کن
P7	یادبود شهید نصیری - ۱۳۹۶
P8	مراسم شهید حسین پور - ۱۳۹۶
P9	مراسم شهدای ادوات لشکر ثارالله ۲ - ۱۳۹۲
P10	یادواره لشکر ۲۷ محمد رسول الله - ۱۳۹۱
P11	کنگره شهدای قم - ۱۳۹۱
P12	یادواره شهدای مخابرات - ۱۳۹۰
P13	سالروز فتح خرمشهر ۲ - ۱۳۸۵
P14	کنگره شهدای گیلان

داده‌ها با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی جهت‌دار تحلیل شد. در این روش برای پاسخ به سوال یا سوالات تحقیق، داده‌های متنی با استفاده از مدلها یا تئوری‌های موجود تفسیر و تحلیل می‌شوند (ایمان و نوشادی، ۱۳۹۰). در واقع تحلیل

محتوای کیفی جهت‌دار، نظریه محور است و مقوله‌ها از ابتدای تحلیل مشخص می‌شوند (وایلدמות و ژانگ^۱، ۲۰۰۹). فرایند تحلیل به این صورت بود که ابتدا همه جملات هر سخنرانی، اعم از متن و صوت، با استفاده از نرم افزار مکس کیودا^۲ کد گذاری شد (جدول ۲).

جدول ۲- نمونه ای از خروجی نرم افزار مکس کیودا

Document:	یادبود_شهید_نصیری_۱۳۹۶
Weight:	•
Position:	• - •
Code:	ویژگی مدیرابرابری و برادری
	شهید شاکری و چه سرداران بزرگی که جمهوری اسلامی در این راه فدا کرد، هم فدای ملت ایران کرد و هم فدای ملت‌ها و هم فدای منطقه و هم فدای جهان کرد، این خون توانست این رای را به وجود بیاورد که وقتی آنها آمدند من احساس کردم همه آنها برادران من هستند، این صداقتی که برخاسته از یک معنویت، حقیقت باشد، اینقدر اثرگذار است. دیگران هم هستند می‌آیند تظاهر به حمایت از دولت‌ها می‌کنند اما کجا چنین صمیمیتی و چنین حقیقتی وجود دارد؟
Document:	یادبود_شهید_نصیری_۱۳۹۶
Weight:	•
Position:	• - •
Code:	ویژگی شخصیتی مدیرافداکاری و ایثار
	شهید شاکری و چه سرداران بزرگی که جمهوری اسلامی در این راه فدا کرد، هم فدای ملت ایران کرد و هم فدای ملت‌ها و هم فدای منطقه و هم فدای جهان کرد، این خون توانست این رای را به وجود بیاورد که وقتی آنها آمدند من احساس کردم همه آنها برادران من هستند، این صداقتی که برخاسته از یک معنویت، حقیقت باشد، اینقدر اثرگذار است. دیگران هم هستند می‌آیند تظاهر به حمایت از دولت‌ها می‌کنند اما کجا چنین صمیمیتی و چنین حقیقتی وجود دارد؟
Document:	(۲) مراسم_شهید_حسین_پور_۱۳۹۶
Weight:	•
Position:	۴۷ - ۴۷
Code:	تمسک به ائمه اطهار
	یکی از ویژگی‌های برجسته حسین - به جای مرتضی از لفظ حسین در این شب ابتدای محرم حسین یاد کنم، او به حرمت حضرت معصوم(ص) فامیل قمی را برای خود، برای تبرک جستن به این جایگاه و نام حسین را برای پیروی از این راه انتخاب کرد.

۱. Wildemuth and Zhang

۲. MAXQDA

بررسی و تحلیل اولیه این کدها نشان داد که از میان ابعاد گوناگون سبک زندگی، بعد جامعه شناختی آن در کانون توجه سردار بوده است. مطالعه بعد جامعه شناختی سبک زندگی نشان داد که این بعد، شامل سه فاکتور "بودن"، "محبت" و "داشتن" است که هر یک از آنها با چند شاخص قابل شناسایی هستند (جدول ۳). بنابراین سه فاکتور مذکور به عنوان مقولات اصلی و شاخص-های هر فاکتور به عنوان مقولات فرعی انتخاب شدند. سپس تک تک جملات به صورت دستی و بدون توجه به کدهایی که توسط نرم افزار برای هر جمله تعیین شده بود، تحلیل و دسته بندی شدند (جداول ۴ و ۵).

جدول ۳- مقولات فرعی و اصلی مستخرج از ادبیات سبک زندگی

مقوله اصلی	مقولات فرعی
بودن	فعالیت های سیاسی
	فرصت هایی برای زندگی کاری معنادار
	مشارکت در فعالیت ها و تصمیمات موثر بر زندگی خود
	فرصت هایی برای لذت بردن از طبیعت با انجام فعالیت هایی چون پیاده روی و ماهیگیری
	فرصت هایی برای اوقات فراغت
داشتن	دارایی های اقتصادی (چون درآمد ، ثروت)
	اشتغال
	شرایط کاری
	سلامت
	تحصیلات
محبت	دلبستگی به جوامع محلی و خانواده
	ارتباط با جوامع محلی و خانواده
	الگوهای فعال دوستی
	ارتباط با همکاران

برای اطمینان از کیفیت تحقیق اولاً، برای افزایش اعتبار داده ها در فراگرد تحلیل از تکنیک ساده سازی و خلاصه کردن داده استفاده شد و جمله، به عنوان واحد تحلیل انتخاب شد (ایمان و نوشادی، ۱۳۹۰). ثانياً، برای اطمینان از قابلیت تعمیم یافته ها از رویکرد تحلیل محتوای کیفی جهت دار استفاده شد. به بیان دیگر داده های متنی با استفاده از تئوری های موجود در مورد سبک زندگی تحلیل شد. استفاده از تئوری های موجود برای تحلیل یافته ها، یکی از ابزارهای اصلی اطمینان

از تعمیم تئوریکی آنهاست (ین^۱، ۲۰۰۹: ۷۵-۷۰). ثالثاً، برای ایجاد قابلیت اطمینان، روش تحقیق به دقت و جزئیات توصیف شد تا امکان تکرار آن توسط سایر محققان وجود داشته باشد. (همان: ۷۵-۶۷)

یافته های پژوهش

یافته‌های این مطالعه نشان داد که در نگاه شهید سلیمانی، از میان جنبه‌های گوناگون سبک زندگی مدیران شهید جهادی، جنبه جامعه شناختی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بود.

جدول ۴- نمونه‌ای از جدول واحد تحلیل - مفهوم

مفهوم	واحد تحلیل	
اثرگذاری زیاد	اهمیت وجودی یک شخصی ... به اندازه تأثیر یک ملت می‌شود. شهید همدانی یک لشکر بود، یک استان، یک شهر بود ... بعضی‌ها صد سال عمر می‌کنند، آثار ندارند،	P۱
مسجد روان	بعضی وقت‌ها یک فرد یک مسجد روان است	P۱
عدم تغییر حالات در خطر و پیروزی	اگر تعلق انسان به شهادت بود، در وقت خطر و در وقت پیروزی همان حالی را دارد که در وقت شکست دارد،	P۲
محور تعلق نبودن عوامل مادی دنیوی حتی فرزند	عماد مغنیه ... ممکن بود ... با شما بخورد، بیاشامد، ... اما هیچ یک از عوامل مادی دنیوی محور تعلق او نشد، چنین انسانی فرزند هم محور تعلق او نمی‌شود.	P۲
الگوی اخلاق، رفتار و مدیریت دینی بودن	او فرمانده لشکر نبود، او مثل یک مرجع تقلید بود منتها نه در بُعد احکام دینی از او تقلید می‌کردند، در اخلاق، رفتار و مدیریت از او تبعیت می‌کردند	P۴
حل مشکلات دیگران	در مشکلات به او رجوع می‌کردند.	P۴
بی علاقه گی به زندگی دنیا	بی علاقه گی به دنیای زندگی را نشان داد	P۹
عدم تغییر حالات در خوشی و ناخوشی	گفت ... شما به خاطر حادثه‌ای که برای پسرم اتفاق افتاده می‌گویی، ... او یک امانت الهی به من بود و خدا او را از من گرفت!	P۹
اخلاص	شهید دارای اخلاص است	P۱۴
توقع پاداش نداشتن	شهادت در جنگ هیچگونه احساس و توقعی از پاداش نداشتند	P۱۴

۱. Yin

از میان سه جنبه جامعه‌شناختی، فاکتور "داشتن" از کم‌ترین اهمیت برخوردار بود. شهید سلیمانی از میان شاخص‌های این جنبه، فقط به شاخص شرایط کاری اشاره کرده‌اند و نسبت به سایر شاخص‌ها کاملاً بی‌تفاوت بوده‌اند و فقط به طور

جدول ۵ - نمونه‌ای از جداول مفهوم - مقوله

مقوله اصلی	مقوله فرعی	مفهوم	کد سخنرانی
بودن	مشارکت در زندگی کاری معنا دار	اثرگذاری زیاد	P۱
		متفکر و مبتکر	P۱;۲
		تربیت کننده؛ مربی بودن	P۱; ۲
		رهبر (قائد) بودن	P۲;۱۰;۱۱;۱۴
		شاگرد بودن	P۲
داشتن	نیازهای مادی شرایط کاری	بی‌علاقه‌گی به زندگی دنیا	P۹
		توقع پاداش و مدال و درجه مادی نداشتن	P۱۳; ۱۴
		اجتناب از منیت	P۲
		تبعیت از فرمانده	P۲
		صمیمیت، برادری، رابطه پدر و فرزندی	P۱;۱۱
محبت	محور بودن تعلق معنوی	کنندن خود از زمین هدف نشدن قلب (محبت)؛	P۱
		عدم تغییر حالات در خطر و پیروزی	P۲;۹;۱۰
	محور نبودن تعلقات مادی	ارتباط با خدا	P۱۴
		محوریت ارتباط با خدا	اخلاص P۱۴

اجمالی اشاره کرده‌اند که مدیران شهید جهادی "نسبت به زندگی دنیایی بی‌علاقه بودند". در شاخص شرایط کاری ایشان به مفاهیمی چون "توقع پاداش، مدال و ارتقاء نداشتن"، "استفاده نکردن از القاب و رتبه"، "عدم امتیاز طلبی" اشاره کرده‌اند.

بر اساس یافته‌های این مطالعه به نظر شهید سلیمانی یکی از ابعاد مهم سبک زندگی مدیران شهید جهادی فاکتور "محبت" بود. مدیران شهید جهادی انسانهای

عاطفی بودند و به افراد دیگر اعم از اعضای خانواده و همکاران دلبستگی داشتند. اما این عواطف و دلبستگی‌ها محور تعلقات و دلبستگی‌های آنها نبود. در واقع، محور تعلقات و دلبستگی‌های آنها "یک تعلق بالاتری... بود. لذا این عاطفه نسبت به آن تعلق زمین گیر بود" (P_۲). به بیان دیگر محور تعلقات آنها، تعلقات ماورای مادی بود و تعلقات مادی تحت الشعاع این تعلقات ماورایی قرار داشتند. این تعلق ماورایی، تعلق و دلبستگی به خداوند بود. دلبستگی به خداوند باعث شده بود که هویت دینی محور هویت اجتماعی آنها شود و آنها "معرف مذهب" (P_{۱۱})؛ "فقیه" (P_{۱۲}) و "مسجد روان" (P_۱) شوند.

یافته‌های این تحقیق نشان داد که شهید سلیمانی از میان همه شاخص‌های فاکتور "بودن" تنها به شاخص زندگی کاری معنادار توجه داشتند. در این راستا ایشان به ویژگی‌های چون "اثرگذاری زیاد"، "متفکر و مبتکر"، "مربی و در عین حال شاگرد بودن"، "تبعیت از فرمانده"، "الگو بودن برای دیگران"، و "پذیرش بیشترین بار سختی" اشاره کرده‌اند. اما آنچه بیش از همه مورد تاکید ایشان قرار گرفته "قائد بودن به جای سائق بودن" (P_۲) است. ایشان در تبیین این موضوع می‌گویند که "علم نظامی حکم می‌کند در آموزش‌ها و تربیت‌های نظامی هم بر این تاکید می‌کنند که فرماندهی یک فاصله‌ای را با خاطر داشته باشد تا بتواند او حادثه را کنترل کند. ... و فرق فرماندهی در جنگ ما با فرماندهی کلاسیک در هر ارتشی در یک کلمه بود، کلمه برو و بیا، یعنی یک فرماندهی می‌گفت برو لذا افراد را به سمت خطر می‌فرستاد، یک فرماندهی در نوک خطر می‌ایستاد می‌گفت بیا". (P_{۱۱})

نتیجه گیری و پیشنهادها

به نظر می‌رسد یکی از علل شکاف میان سبک زندگی برخی از مدیران دولتی و مدیران تراز جامعه اسلامی، بوروکراسی و سبک زندگی است که توسط آن تحمیل می‌شود. این تحقیق تلاش کرد به این سوال پاسخ دهد که سبک زندگی مدیران شهید جهادی چه تفاوتی با سبک زندگی دارد که بوروکراسی آن را بر مدیران دولتی تحمیل می‌کند.

یافته‌های این مطالعه نشان داد که در نگاه سردار سلیمانی، جنبه جامعه شناختی سبک زندگی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در این جنبه نیز فاکتور "داشتن" از کم‌ترین و فاکتور "محبت" از بیشترین اهمیت برخوردار است. با تأمل بر آنکه

محور عواطف، دلبستگی‌ها و ارتباطات، ارتباط با خداست. سایر دلبستگی‌ها تحت الشعاع و در واقع تحت هدایت این رابطه قرار می‌گیرند. همچنین از میان همه شاخص‌های فاکتور "بودن"، تنها شاخص زندگی کاری معنادار مورد توجه است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که به نظر سردار شهید سلیمانی، سبک زندگی مدیران جهادی، سبک زندگی اجتماعی - مذهبی است. سبک زندگی اجتماعی - مذهبی با سبک زندگی فردی - عقلایی که توسط بوروکراسی بر مدیران دولتی تحمیل می‌شود، تفاوت ماهوی دارد. ویژگی سبک زندگی فردی - عقلایی آن است که اولاً، ریشه در ارتباطات بازاری دارد. و همه ابعاد زندگی مدیر دولتی را تحت حاکمیت "شغل، مصرف و پول" قرار می‌دهد. ثانیاً، مدیر دولتی را به تلاش مجددانه برای کسب و حفظ حقوق، امتیازات و اختیارات شغلی وامی‌دارد. ثالثاً، مدیر دولتی را از انجام رفتارهای احساسی و عاطفی بازمی‌دارد. بنابراین از نظر مدیر دولتی برخوردار از سبک زندگی عقلایی فاکتور "داشتن" از بیشترین و فاکتور محبت، از کمترین اهمیت برخوردار است.

دانش‌افزایی تئوریک این تحقیق در آن است که به نقش بوروکراسی در شکل‌گیری سبک زندگی مدیران دولتی توجه می‌کند. به بیان دیگر با تکیه بر نظریه بورديو تاکید می‌کند که بوروکراسی از طریق فرایندهای جامعه‌پذیری، سبک زندگی فردی - عقلایی را بر کارکنان و به ویژه مدیران خود تحمیل می‌کند. تاجاییکه محقق می‌داند تاکنون نقش بوروکراسی در شکل‌گیری سبک زندگی در کانون تمرکز هیچ تحقیق داخلی یا بین‌المللی نبوده است. دانش‌افزایی کاربردی این تحقیق در آن است که توجه سیاست‌مداران و سیاست‌گذاران را به نقش بوروکراسی در ایجاد سبک زندگی مغایر با سبک زندگی مدیران تراز جامعه اسلامی جلب می‌کند.

نگاهی هر چند گذار به جایگاه سردار شهید سلیمانی در جوامع اسلامی به ویژه جامعه ایران نشان می‌دهد که سبک زندگی اجتماعی - مذهبی، سبک زندگی مطلوب و تراز مدیران جامعه اسلامی است. بنابراین پیشنهاد می‌شود که پرورش و ترویج این سبک زندگی در دستور کار سیاست‌مداران و سیاست‌گذاران جوامع اسلامی قرار گیرد. به نظر ویر (واترز و واترز، ۲۰۱۵: ۱۲۵) هر جامعه‌ای سبک زندگی مطلوب و مورد نیاز خود را پرورش می‌دهد. به عنوان مثال در سیستم شایستگی فنودالی، سبک زندگی جوانمردانه^۱ و تربیت جوانمرد در کانون

۱. A chivalrous lifestyle

توجه نظام پرورشی قرار داشت. بنابراین پیشنهاد می شود در جوامع اسلامی پرورش سبک زندگی اجتماعی - مذهبی در دستور کار قرار گیرد. برای این منظور اولاً، باید سیستم آموزش رسمی و غیر رسمی به گونه ای تغییر کند که سبک زندگی انسانهای پرورش یافته توسط آن، سبک زندگی اجتماعی - مذهبی باشد. ثانیاً، باید بوروکراسی با ساختاری جایگزین شود که ریشه در ارزشهای جامعه اسلامی دارد و سبک زندگی اجتماعی - مذهبی را القاء می کند. زیرا به قول وبر (همان: ۹۴-۹۱)، بوروکراسی یک ساختار اجتناب ناپذیر و محتوم نیست. بنابراین می توان به جای بوروکراسی از ساختار دیگری برای اداره کارها و فعالیت های جمعی استفاده کرد.

منابع

- ایمان، محمد تقی، نوشادی، محمود رضا، (۱۳۹۰)، تحلیل محتوای کیفی، **نشریه پژوهش**، سال سوم، شماره ۲، ۱۵-۴۴
- مفتاح، محمد هادی، (۱۳۹۳)، سبک زندگی مدیران زمینه ساز، **فصل نامه مشرق موعود**، سال هشتم، شماره ۳۱، ۱۳۰-۱۵۳
- مهدوی کنی، محمد سعید، (۱۳۸۶)، مفهوم سبک زندگی و گسترهی آن در علوم اجتماعی. **فصلنامه تحقیقات فرهنگی**، شماره ۱. ۱۹۹-۲۳۰
- Ageev, I. A., and Ageeva, V. V. (۲۰۱۵). **Urban lifestyle as an element of consumption ideal and economic wellbeing: meaning-changing transformation from Soviet period to modernity**. Procedia - Social and Behavioral Sciences, ۱۶۶ (۲۰۱۵), ۲۴ - ۲۹.
- Allardt, E. (۲۰۰۳). Having, Loving, Being: An Alternative to the Swedish Model of Welfare Research. Oxford Scholarship Online. Accessed by : <https://oxford.universitypressscholarship.com/view/10.1093/0198287976.001.0001/acprof-9780198287971-chapter-8>.
- Cătălin, M.C., and Andreea, P. (۲۰۱۳). **Brands as a mean of consumer self-expression and desired personal lifestyle**. Procedia - Social and Behavioral Sciences, ۱۰۹ (۲۰۱۴), ۱۰۳ - ۱۰۷.
- Shahril Anwar Mahmud, S., Ahmad, A.S., and Megat Abdullah, A. (۲۰۰۹). **Lifestyle Orientation and the Residential Environment: An Exploratory Review**. Procedia - Social and Behavioral Sciences, ۴۹ (۲۰۱۲), ۳۰۴ - ۳۰۹.
- Soininen, M., Merisuo-Stormb, T., and Soininen, M. (۲۰۱۰). **The life style of the youth, their every day life and relationships in Finland**. Procedia Social and Behavioral Sciences, ۲ (۲۰۱۰), ۱۶۶۵-۱۶۶۹.
- Such-Pyrgiel, M. (۲۰۱۴). **The lifestyles of single people in Poland**. Procedia - Social and Behavioral Sciences, ۱۰۹ (۲۰۱۴), ۱۹۸ - ۲۰۴.
- Waters, T., and Waters D. (editors and translators). (۲۰۱۵). **Weber's Rationalism and Modern Society**. USA: Palgrave [MacMillan](http://www.macmillan.com).
- Wildemuth B. M. & Zhang, Y. (۲۰۰۹). Qualitative analysis of content. In B.Wildemuth (Ed.), **Applications of Social Research Methods to Questions in Information and Library Science**. Westport, CT: Libraries Unlimited.
- Yin, R.K.C. (۲۰۰۹). **Case Study Research, Design and Methods**. Sage.